

TALLINNA ÜLIKOOL
FILOLOOGIATEADUSKOND
EESTI FILOLOOGIA OSAKOND
ÜLD- JA RAKENDUSLINGVISTIKA ÕPPETOOL

Siiri Lauk

**OSKUSKEELEKORRALDUS: TERMINIBAASID
EESTIS JA MUJAL MAAILMAS**

Referaat

Juhendaja Pille Eslon

TALLINN 2005

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
OSKUSKEEL JA OSKUSKEELEKORRALDUS.....	4
1.1 Sõna <i>terminoloogia</i> mitmetähenduslikkus.....	4
1.2 Oskuskeel ja üldkeel	4
1.3 Termin ehk oskussõna	6
1.3.1 Mis on termin	6
1.3.2 Motiveeritud ja arbitraarne termin.....	7
1.3.3 Termin, mõiste ja objektiivne reaalsus	7
1.3.4 Terminimoodustus	8
2 ANDMEBAASID	9
2.1 Andmebaaside liigid	9
2.2 Terminibaaside koostamise põhimõtted	10
3 OSKUSKEELEKORRALDUS JA TERMINIBAASID EESTIS	14
4 TERMINIBAASID MUJAL MAAILMAS.....	22
KOKKUVÕTE	25
VIITED.....	26

SISSEJUHATUS

Referaadis antakse lühiülevaade oskuskeele ja üldkeele vahekorra ning terminoloogiatöö võimalikest väljunditest, ehk siis sõnastikest ja terminibaasidest Eestis ja mujal maailmas. Keskendutud on elektroonilisele terminivarale.

Referaadi esimeses osas seletatakse sõna *terminoloogia* mitmetähenduslikkust, tuuakse välja oskuskeele ja üldkeele peamised erisused. Selgitatakse, mis on *termin*, mis on termini motiveeritus ja arbitraarsus. Lühidalt on välja toodud *termini* ja *mõiste* seos ning esitatud põhilised eesti keele terminimoodustusviisid.

Teises osas antakse lühiülevaade andmebaaside liikidest ja tuuakse välja terminibaaside koostamise olulisimad põhimõtted.

Referaadi kolmandas osas on esitatud viited veebi kaudu kättesaadavatele Eestis koostatud terminibaasidele. Iga üksiku nimetuse puhul on võimalusel lisatud ka lühiinformatsioon sõnastiku mahu, keelte arvu jms kohta.

Neljandas osas on viited suurematele terminibaasidele mujal maailmas.

Töö lõpus on esitatud kokkuvõte, mis annab lühidalt koostaja hinnangu oskuskeelevara kättesaadavusele, võttes kokku nii Eestis kui ka mujal maailmas koostatavate terminikogude põhijooned.

OSKUSKEEL JA OSKUSKEELEKORRALDUS

1.1 Sõna *terminoloogia* mitmetähenduslikkus

Sõna *terminoloogia* on käibel mitmes tähenduses:

- 1) mingi eriala oskussõnade kogum;
- 2) õpetus oskussõnade ja nende süsteemide moodustamise, töötlemise, esitamise jms kohta.

Eesti keeles on võimalik ühe mitmetähendusliku võõrsõna *terminoloogia* asemel kasutada eri juhtudel nelja ühetähenduslikku omasõna: kitsamas mõttes *oskussõnavara*, *oskussõnaõpetus*; laiemas mõttes *oskuskeel*, *oskuskeeleõpetus*.

1980ndatel aastatel tõdeti, et sõna *terminoloogia* kasutamine *oskuskeele* tähenduses on ebaharilik. Selles tähenduses ei kasuta *terminoloogiat* ka teised keeled, vrd saksa *Fachsprache*, vene *язык науки и техники*, inglise *language for professional use*, *language for special purpose* (Erelt 1982: 10). Praegu tähistatakse sõnaga *terminoloogia* sageli siiski ka oskuskeelt tervikuna.

Kuigi oskuskeeleõpetuse ja -korrastuse meetodeid pidevalt ajakohastatakse, ei ole tänini muutunud oskuskeelekorralduse aluspõhimõtted.

Oskuskeel ja oskussõnavara kui ka oskussõnaõpetus ja oskuskeeleõpetus on spetsialiseeritud, seostatud mingi konkreetse erialaga (Erelt 1982:10).

1.2 Oskuskeel ja üldkeel

Oskuskeel on teaduse ja tehnika ning muude erialade keeletarvitus vastandina kirjakeele muule, üldisemale keeletarvitusele, mida võib kokkuvõtvalt nimetada *üldkeeleks*.

Selles mõttes on oskuskeel väljaarenenud kirjakeele allkeelekogum, mis omakorda jaguneb paljudeks allkeelteks (nt matemaatika, füüsika, keemia, arstiteaduse, õigusteaduse jm oskuskeel). Konkreetse teadusharu või muu eriala oskuskeelele on iseloomulik nii spetsiifiline sõnavara kui ka eriomased väljendid ja konstruktsioonid.

Seejuures kehtivad mis tahes oskuskeele kohta kirjakeele üldised reeglid ja normingud, mida võidakse vajadusel kohandada või täpsustada.

Üldkeele ja oskuskeele erinevus avaldub eelkõige sõnavaras. Üldkeele sõnad on vähem täpsed kui oskuskeele sõnad, s.o oskussõnad ehk terminid. Ka on üldkeele sõnad sageli mitmetähenduslikud. Näiteks tähendab üldkeeles *ehitus* nii ehitamist kui ka ehitatut ehk *ehitist*; *mõõtja* võib märkida nii inimest (nt *maamõõtja*) kui ka riista, aparaati (nt *veemõõtja*). Oskuskeeles on sõnadel *ehitus* ja *ehitis*, *mõõtja* ja *mõõtur* (nt *veemõõtur*, *kõrgusmõõtur*), *arvestaja* ja *arvesti* (nt *elektriarvesti*) selge vahe. Üldkeeles võib sama sisu väljendada mitme erineva sõnaga, sünonüümiga, millel võivad olla oma stiili- ja muud varjundid. Oskuskeeles on samatähenduslike sõnade ehk sünonüümide tarvitamine piiratud ja reguleeritud. (Kull 2000: 12)

Oskuskeel peab olema täpne ja vahet tegema, mis on *põhjus*, mis *ajend*; mis on *lamp*, mis *valgusti*; mis on *värvus*, mis *värv*, mis *värvaine*; üldkeeles ei ole see aga oluline (Erelt 1982: 23).

Mõnes valdkonnas on üld- ja oskuskeele selge eristamine äärmiselt keeruline kui mitte võimatu. See omakorda selgitab ka teatud alade (nt meditsiini, õigusteaduse, täppisteaduste) oskussõnastike rohkust tänu selgelt eristunud ja väga täpselt määratletud terminitele.

Juba 1950ndail aastail on väidetud, et keelde tulevatest sõnadest kuulub 90% terminoloogiasse, mis tähendab, et iga arenenud kultuurkeele põhiosa moodustab oskussõnavara. Eelmainitud suhet arvestades on esitatud ka arvamus, mille kohaselt ei ole peatselt enam võimalik (ega ka vajalik) oskuskeelt ülejäänud kirjakeelest eristada.

Tegelikkuses süveneb keele diferentseerumine ning lõhe oskuskeele ja muu kirjakeele vahel muutub üha selgepiirilisemaks. Pidevalt muutuv ja täiustuv ühiskonnas tekib hulganisti uusi mõisteid, mis vajavad selget määratlemist ja vastavate terminitega tähistamist.

1.3 Termin ehk oskussõna

1.3.1 Mis on termin

Termin on oskuskeeleeõpetuse põhimõisteid. Kuna põhimõisted eeldavad väga täpset määratlemist, on selle saavutamine tihtilugu raske. Juba 1980ndate aastate alguseks oli *termini* erinevaid määratlusi koostatud vähemalt sadakond. Vaatamata sellele tuleb neist välja ühine tuum, mille põhjal saab kasutada sõna *termin*. Termin on sõna või sõnaühend, kujutades endast ühte märki, millele vastab üks konkreetne mõiste. See mõiste ei tohi kaotada terviklikkust, olenemata sellest, missuguste vahenditega väljendatakse tema sisu, mis tähendab, et termin on ühtne nimetamisüksus. Termin kuulub terminisüsteemi. Sõnast saab termin alles terminisüsteemis. (Erelt 1982: 28)

Näiteks ei ole olemas eraldiseisvat terminit *raamat*, küll aga on raamatukogunduse termin *raamat*, mis on määratletud järgmiselt: *trükitud või käsitsi kirjutatud kaante vahele köidetud iseseisev väljaanne mahuga 49 ja enam lehekülge*. Igapäevaelus ei ole mingit tarvidust mõelda, mitu lehekülge peab raamatus olema, et seda võiks raamatuks nimetada. Küll aga vajavad sellist täpset määratlust oma töös bibliograafid.

Ühena esimestest on Eesti oskuskeeleeõpetuses termini ja üldsõna erinevusi vaadelnud Helve Kabur ja teinud sellise kokkuvõtte: “Järelikult on terminil järgmised tunnused ja erinevused üldsõnast:

- 1) termin on ideaalkujul üheainsa tähendusega, monoseemiline, s.o tähendus ja mõiste langevad kokku;
- 2) sõna omandab termini kvaliteedi terminoloogilises väljas;
- 3) terminiga tähistatud mõiste on põhimõtteliselt defineeritav.

Peale selle ei kaasne termini puhul konteksti hariliku muutumisega tema tähenduse muutumine (termin ei ole tundlik tavalise konteksti vastu). Termin tähendust mõjutab ainult terminoloogiline väli.” (Kabur 1966: 431) Eelmainitud on tunnustanud ka hilisemad oskuskeeleeuurijad.

Eesti oskuskeeleeõpetuses toonitatakse ka seda, et terminilisus on olulisel määral tüveomadus (Saari 1981). Kõik ühest ja samast tüvest lähtuvad tuletised moodustavad

tuletuspesa, ning kõik sellesse pesasse koondatud tuletised on terminid, nt kui *paljandumine* on termin, on termin ka *paljanduma* (Erelt 1982: 29).

1.3.2 Motiveeritud ja arbitraarne termin

Oskuskeeles eristatakse *motiveeritud* ja *arbitraarseid termineid*.

Motiveeritud on selline termin, mille puhul mõiste sisu ja tema koht mõistesüsteemis on selgesti läbi paistvad. Näiteks on motiveeritud linnukasvatuse terminid *liblikhari*, *pähkelhari*, *lethari*, *rooshari* – neist nähtub, et linnuharju on liigitatud kuju põhjal ning saadud mõisted nimetatud selle järgi, mida nende kuju meenutab. Arbitraarne ehk suvaline on aga termin, mille puhul moodustusmotiiv ei ole läbi näha ega paista ka mõiste suhted teiste mõistetega, näiteks *raal*, vrd motiveeritud (*digitaal*)elektronarvuti (Erelt 1982: 30).

Motiveeritud terminite eelis on nende läbipaistvus, kuid see ei asenda nende määratlemise vajadust. Motiveeritud terminid on arbitraarseist pikemad ja tihtilugu on otstarbekam need asendada lühematega.

Arbitraarsed terminid on n-õ ökonoomsemad, kuid kasutajaile tihtilugu võõristust tekitavad ning nende juurdumine keelde võib mõnel juhul kesta kaua, või ei leia nad üldse aktiivset kasutust (nt eespool mainitud pikka aega juurutatud termin *raal*).

1.3.3 Termin, mõiste ja objektiivne reaalsus

Oskuskeelekorralduses tuleb teha väga selget vahet, mis on *mõiste* ja mis *termin*. Mõistelisuse mõistest arusaamine on väga oluline terminisõnastike ja vastavate andmekogude/baaside koostamisel.

Arvi Tavast on terminoloogiakursuses käsitlenud termini ja mõiste seost järgnevalt: „Inimene näeb enda ümber mitmesuguseid reaalseid üksikobjekte, näiteks mööbliesemeid. Need erinevad omavahel mõõtmete, värvuse, materjali jne poolest, kuid ikkagi on inimene võimeline üsna paljude mööbliesemete kohta enam-vähem kindlalt ütleva, kas see on näiteks taburet või ei ole. Samuti on ta võimeline kujutleva tüüpilist taburetti. Ja lisaks teab ta, et sellistest objektidest rääkimisel sobib mingis keeles kasutada sõna taburet. Seega tuleb eristada kolme eri asja: objektiivsesse reaalsusse kuuluvat

füüsiliste taburettide kogumit, inimese kujutlust taburetist ja sõna *taburet* /.../ Semiootikute eeskujul võib selle joonistada kolmnurgaks. Kesksel kohal selles kolmnurgas on **mõiste**, sest kirjasoleva sõna *taburet* ja füüsilise tabureti vahel puudub otsene seos väljaspool inimese mõttemaailma. Seos käib ainult mõiste kaudu. Täpselt samamoodi puudub otsene seos ühe keele termini ja teise keele termini vahel. Ka see seos käib ainult mõiste kaudu. Võib öelda, et eestlane nimetab *taburetiks* seda, mida inglane nimetab *stooliks*, aga vähegi täpsust taga ajades ei saa kuidagi öelda, et “*taburet* on *stool*” või, mis veel hullem, et “*taburet* tähendab *stool*”. /.../ Sõna *taburet* on **termin**, mille tähenduse määrab tema seos vastava mõistega ja tolle paigutus eriala mõistesüsteemis, inimese peas olev, reaalsuse abstraherimise teel saadud kujutlus taburetist on **mõiste** (ehk tähendus), füüsiline taburet on *objekt* (ehk osutus)”. (Tavast 2002a)

1.3.4 Terminimoodustus

Termineid võib saada kas keeles juba olemasoleva ainese põhjal või teistest keeltest laenates. Terminimoodustusviisid on järgmised:

- sõnade ühendamine püsivaiks sõnaühendeiks, näiteks *rootori mähis*
- sõnade (tüvede) liitmine, näiteks *mitmevärvitrükk*
- tuletus ehk derivatsioon, näiteks *koolieelik*
- pöörd- ja nulltuletus, näiteks *ravitsema > ravi*, *tsement > tsementima*
- kirjakeele sõnale uue tähenduse andmine, näiteks *mälu* kasutamine arvuti puhul
- murdesõnale uue tähenduse andmine, näiteks *elamu*
- tehiskeelendite loomine, näiteks *raal*
- teistest keeltest laenamine, näiteks *kuva*
- ladina ja kreeka morfeemide kasutamine, näiteks *tehn+sidevokaal o*, *tehnovõrgud*.

(Erelt 1982: 59–67)

2 ANDMEBAASID

2.1 Andmebaaside liigid

Andmebaas on ühise kasutajaliidese ja andmete otsingut ning käitlust võimaldava tarkvaraga varustatud elektrooniliselt talletatud andmekogum (faktid, bibliokirjed, tekstid jm)

Andmebaasi võib ette kujutada kui elektroonilist arhiivi. Traditsioonilised andmebaasid on organiseeritud väljade (*fields*), kirjete (*records*) ja failidena. Väli on üks infoühik, kirje on väljade kogum ja fail on kirjete kogum. Näiteks telefoniraamat on nagu fail, selles on kirjete nimestik ja igas kirjes on kolm välja – nimi, aadress ja telefoninumber. Samuti on andmebaasid raamatukogu kartoteek, rahvastikuregister, ARK register jne. Teist andmebaasi kontseptsiooni tuntakse hüperteksti nime all. See võimaldab iga objekti, olgu see tekst, pilt või film, linkida suvalise teise objektiga. See süsteem sobib suure hulga suvalise informatsiooni organiseerimiseks, kuid ei allu numbrilisele analüüsile.

Terminibaaside koostamiseks ja hoidmiseks kasutatakse tavaliselt elektroonilisi andmebaase, mis jagunevad:

- *lameandmebaas* ehk nudiandmebaas, mis koosneb ainult ühest tabelist, näiteks *MS Excel*;
- *relatsiooniline andmebaas*, mis koosneb mitmest omavahel seotud tabelist, näiteks *dBase, FoxPro, Paradokx, MS Access*.

Terminibaaside koostamise levinuim tugitarkvara on *MS Access*, mis võimaldab teha päringuid ühest või mitmest tabelist, luua vorme andmete sisestamiseks ja muutmiseks, teha vajalikke väljatrükke (aruandeid) materjali toimetamiseks teemade kaupa vms. *MS Access* on tõhus väikese andmehulga (5000–6000 kirje) hoidmiseks ja töötlemiseks; suuremate andmekogude puhul on otstarbekas kasutada võimsamat tarkvara, mis muudab töö kiiremaks ja tõhusamaks.

2.2 Terminibaaside koostamise põhimõtted

Terminibaase koostatakse nii lameandmebaasidena kui ka relatsiooniliste baasidena.

Arvi Tavast on analüüsinud terminibaaside koostamise põhimõtteid ja juhtinud tähelepanu võimalikele vigadele selle töö käigus.

Millest tuleks lähtuda terminibaaside koostamisel: kas *terminist* (sõnast) või *mõistest*?

Terminibaasi saab üles ehitada kujul, mis puhttehniliselt hoiab ära paljud vead koostamisel, terminibaasi saab vajadusel alati kerge vaevaga sõnastikuks teisendada, vajadusel saab sama terminibaasi teisendada ka teistsuguseks (nt vastassuunaliseks) sõnastikuks. Sõnapõhiselt koostatud valmissõnastikku niimoodi teisendada ei saa. Terminibaase koostama asudes tehakse sageli see viga, et võetakse mõni hea valmissõnastik eeskujuks ja üritatakse kopeerida selle andmemudelit. Nii ei ole mõtet teha isegi juhul, kui terminibaasi koostamise ainus eesmärk on paberkujul sõnastik välja anda.

Terminibaasi selline kuju, mis koostamisel vigu väldib, ei kõlba enamasti avaldamiseks, sest kasutajad on harjunud teistsugust pilti nägema (eriti paberil). Seega tasub veelkord rõhutada, et baasi koostamisaegne kuju ja avaldamisaegne kuju ei ole omavahel seotud.

Harjumuspärase kaks- või mitmekeelse sõnastiku lihtsustatud andmemudel võiks olla järgmine: kasutaja pääseb andmetele juurde lähtekeele sõna kaudu, mille küljes ripuvad sihtkeelsed vasted ja viimaste küljes omakorda definitsioonid (või näited või muud tähenduse esitamise vahendid, kas või pildid). Ühe sõna mitu tähendust on ühes artiklis koos; teised samatähenduslikud sõnad on oma kohtadel tähestikus ja vastavatele artiklitele viidatakse lähtekeele termini järgi. Kui muid tähendusseoseid peale sünonüümia esitatakse (mida juhtub harva), siis samuti viitega lähtekeele termini järgi. See kõik on paberkujul täiesti harjumuspärane pilt.

Sellist mudelit ei tohiks mingil juhul üle kanda elektronkujul levitatavatesse sõnastikesse (nagu tihtilugu tehakse); selle kasutamine sõnastiku koostamisel on aga lausa kahjulik. Kogemus näitab, et sellise andmemudeli järgi sõnastikku koostades on teatud süstemaatiliste vigade vältimine võimatu. Need vead on: 1) sünonüümivastuolud: täpsed sünonüümid on baasis sees, üksteisele ei viita ja vasted on erinevad; ükski koostaja ei

suuda meeles pidada, millised sünonüümid on andmekogus juba olemas; 2) rippuvad viited, s.t viidatav kirje puudub; 3) sugulasmõisted on esitatud süsteemivabalt; 4) vasted on tarbetult erinevad; terminipesad, kus (osa) sünonüüme esineb mitmes keeles, lähevad lootusetult sassi.

Terminibaasi teisendus sõnastikuks on triviaalne, vastupidi aga mitte. Õigemini, kui sõnastik on saadud terminibaasist teisendamise teel, siis on seda muidugi sama lihtne ka tagasi teisendada. Eespool kirjeldatud viisil koostatud sõnastikus esinevad vead teevad automaatse teisenduse võimatuks ja käsitsiteisenduse väga töömahukaks.

Andmebaasi koostamisel tuleb niisiis lähtuda **mõistest**, aga samas ei ole mõiste midagi sellist, mida saaks vahetult baasis esitada. Mõistet esitavad keeleliselt terminid ja definitsioonid, aga need võtmeks ei sobi. Primaarvõtmena ei saa kasutada terminit, sest: üks termin võib tähistada mitut mõistet: *laud* kui saekaatri toode ja *laud* kui mööbliese (homonüümid, seotud tähendus); *tee* kui rajatis ja *tee* kui jook (polüseemid, juhuslik kokkulangevus); mitu terminit võib tähistada üht mõistet: *dilämmastikpentoksiid* ja *lämmastikhappe anhüdriid* (sünonüümid, sama tähendus).

Primaarvõtmena ei saa kasutada ka määratlust, sest: igal mõistel ei tarvitse koostamise algaasis seda olla; määratlusi võib olla ka mitu, nt eri allikatest leitud; määratlus on võtmeks tarbetult pikk. Täpselt nagu isikuandmete baasis – nimi pole unikaalne, tundemärkide kirjeldus läheks liiga pikaks ja parim lahendus on arbitraarne (kokkuleppeline) isikukood, mille küljes kõik muud andmed ripuvad.

Terminibaasi alus võiks seega olla **mõistenumber või -kood**, kas mingi mõistesüsteemi struktuuri kajastav või lihtsalt lisamise järjenumber.

Terminibaasis asub definitsioon klassikalisel juhul mõistetasemel, sest objektiivne reaalsus ei sõltu keelest, milles seda reaalsust kirjeldatakse. Kuigi teatud aladel (õigus, rahvakombed vms) sõltub objektiivne reaalsus kultuuriruumist, mis omakorda langeb sageli keeleareaaliga kokku, mistõttu võib praktikas osutada vajalikuks esitada eri keeltes erinevad määratlused.

Terminid on baasi seisukohalt omavahel võrdsed (atribuutidega võib küll esitada selliseid sisulisi soovitusi nagu “standardtermin”, “vananenud” vms). Üks erand siiski on: kui

tahta hiljem tähestikuliseks teisendamisel anda ülejäänud sünonüümid viitena põhiterminile, siis tuleb üks terminitest kuulutada põhiterminiks. Ka seda oleks tulevaste teisenduste seisukohalt hea teha atribuudiga, mitte eraldi väljale paigutamise teel.

Sellises, mõistelises terminibaasis käivad tähendusseoste viited arusaadavalt mõistete, mitte aga terminite vahel. Kogu terminibaasis olevat infot ei pea kasutajale esitama. Suur hulk infot nt tähendusseoste või näiteallikate kohta on koostajale palju vajalikum kui kasutajale. Terminibaasi andmemudeli koostamisel tuleb loomulikult järgida ka üldisi reegleid, nagu iga teisegi baasi puhul. Kõige sagedamini eksitakse granulaarsuse ehk atomaarsuse nõude vastu: ühele väljale ei sobi panna üle ühe andmemelemendi. Tüüpilised vead:

- kaks ühetüübilist andmeelementi ühel väljal koos, näiteks kaks terminit komaga eraldatult;
- kaks eritüübilist andmeelementi ühel väljal koos, näiteks termin ja tema grammatiline sugu või termin ja definitsioon;
- üht välja kasutatakse mitut tüüpi andmete esitamiseks, näiteks väli “grammatika” ja sellel segamini sugu, hääldus, ebareeglipärane mitmus jne;

Väike baas püsib elus ka selliste vigadega; veidi suurem (mõni tuhat kirjet) enam mitte.

Põhimõttelised erinevused terminibaasi ja sõnastiku (ehk terminograafia ja leksikograafia) vahel andmemudeli seisukohalt:

	TERMINIBAAS	SÕNASTIK
Käsitleb	mõistet ja selle käsitlemise viise	sõna ja selle tähendusi
Ühes kirjes (artiklis) on	ühe tähendusega sõnad	ühe kirjapildiga sõnad
Annab infot	maailma kohta (defineerib mõistet)	keele kohta (defineerib sõna)
Keeled on	baasi seisukohalt omavahel võrdsed	jaotatud lähte- ja sihtkeeleks

Sama kvaliteediga sõnastiku saamiseks vastupidises keelesuunas tuleb	esitada baasile uus päring	sisuliselt koostada uus sõnastik
Kirjete järjestus	ei puutu asjasse (järjestus määratakse päringuga)	enamikul juhtudel tähestikuline lähtekeele järgi

(Tavast 2002a)

3 OSKUSKEELEKORRALDUS JA TERMINIBAASID EESTIS

Eestis on läbi aegade erialade oskussõnavara arendamisel hästi toiminud terminoloogiakomisjoni vorm. See tähendab, et oma eriala oskussõnade korrastamise algatus on lähtunud ala hästi tundvatelt spetsialistidelt. Koos keeleteadlastega on moodustatud komisjone, mis enamasti on tegutsenud kas täiesti tasuta või üksnes sümboolse tasu eest. Nii on sündinud valdav osa eestikeelsetest oskussõnastikest.

Eesti Keele Instituudi, varasema Keele ja Kirjanduse Instituudi (kuni 1993) keelekorraldajad on aastaid osalenud selles töös kas komisjoniliikmetena, oskussõnastike ja terministandardite autoritena, toimetajatena või retsensentidena. Instituudi teadlased on avaldanud terminoloogiatöö üldisi põhimõtteid tutvustavaid artikleid ja monograafia (Tiiu Erelt "Eesti oskuskeel" 1982), korraldanud terminoloogikonverentse ja -seminare. Henn Saari kaitses 1982. a kandidaaditöö teemal "Eesti terminoloogiatöö põhimõtete analüüs".

Vabariigi Valitsuse 3. oktoobri 1995. aasta määrusega nr 323 kinnitatud "Eesti kirjakeele normi kehtestamise korra" (RT I 1995, 79, 1349) p 2 lg 2 ütleb, et "oskussõnavara osas täiendavad kirjakeele normi terministandardid ja oskussõnastikud, mis on koostatud Eesti Keele Instituudis või terminoloogiakomisjonides kooskõlastatult Eesti Keele Instituudiga".

Kuna oskussõnavara arendamine nõuab paljude asutuste ja asjatundjate ühist jõupingutust, loodi Eesti Keele Instituudi ja Eesti Õigustõlkekeskuse algatusel 2001. aastal Eesti Terminoloogia Ühing (Eter).

Aastal 2002 alustati eesti oskuskeele seisundiuringu läbiviimist. Selle esimene etapp valmis Haridusministeeriumi tellimisel ja finantseerimisel, osana eesti keele strateegia eeltööna koostatud oskuskeelekorralduse seisundiuringust. Töö tulemusena on koostatud **oskuskeelekorralduse andmebaas**, mis on juurdepääsetav Eteri kodulehelt: <http://www.eter.ee/baas/index.html>.

Esitatud andmed põhinevad erialainimeste küsitlemisel, millega tehti algust 2002. aasta novembris. Nende kogumise ja avaldamise mõte on anda informatsiooni kõikvõimalikel aladel toimuva oskuskeeletoõ ja terminiinfo allikate kohta kõigile, kes seda vajavad: erialainimestele endile, terminoloogidele, leksikograafidele, tõlkijatele, üliõpilastele jne. Praegune versioon on esialgne ega vasta plaanidele ei sisulise katvuse ega liidese funktsionaalsuse mõttes.

Andmebaasi ülesehitus on järgmine: vasakul on alade liigitus vastavalt hariduse erialade rahvusvahelisele klassifikaatorile ISCED 97, millel põhineb ka Haridusministeeriumi õppekavade register. Alade üldisemad kategooriad on lisatud liigitusvajaduse tõttu. Iga ala järel on lühidalt märgitud, milliseid andmeid sellelt alalt baasis leidub: *T* – leidub infot senitehtu kohta; *P* – leidub infot plaanide kohta; *A* – vajatakse abi või initsiatiivi terminitoõ alustamiseks või jätkamiseks; *S* – leidub terminiallikaid.

Aastal 2005 plaanitakse läbi viia uus küsitlus, et värskendada olemasolevat andmevara. Koostamisel on elektroonilise küsimustiku vorm.

Ka on Arvi Tavast ajakirjas Keel ja Kirjandus avaldanud kriitilise ülevaate aastatel 1996–2000 ilmunud oskussõnastikest, kirjeldades sõnastike tüüpe (täppis-, vihje-, või lihtsõnastik, standard või entsüklopeedia) ja analüüsisid nende vastavust oskussõnaloome üldlevinud põhimõtetele (Tavast 2002b).

Suurem osa terminivarast on esitatud trükisõnastikes. Terminibaasi nõuetele vastavaid andmebaase on koostatud ja kättesaadavaks tehtud märksa vähem. Põhiline osa Interneti kaudu juurdepääsetavatest terminikogudest on koostatud ühel tabelil põhinevate lameandmebaasidena, lühemate nimistute või terminiloenditena mingi ala tegevust tutvustaval veebisaidil. Terminibaasile lisab usaldust ka terminikirjete arv selles. Paarisajast kirjest koosnev andmebaas ei saa mingil juhul olla ammendav, rääkimata mõnekümnest terminist koosnev loend.

Järgnevalt on esitatud loend Interneti kaudu kättesaadavast terminivarast. Veebipõhise oskussõnavara ülevaade ei ole kaugeltki ammendav. Välja on jäetud näiteks organisatsioonide ja ettevõtete kodulehed, millel on esitatud kümme-kakskümmend konkreetse tegevusalaga seotud terminit. Ka ei ole terminibaaside kirjeldus täielik ega ühtlane. Lähtunud on informatsioonist, mis iga konkreetse allika puhul on olnud

kättesaadav. Tihtilugu ei ole andmebaaside koostajad pidanud vajalikuks esitada terminikirjete arvu. Andmebaasi maht ei kajastu veebis esitatud materjalides automaatselt ja juhul, kui tegijad ei ole seda pidanud vajalikuks kasutajale teatavaks teha, tuleb leppida teadmiselega, et andmebaas sisaldab “mingi hulga informatsiooni”.

Mitmed teadaolevad terminibaasid (või suuremad listid) on vahetanud oma asukohta veebis, mistõttu on muutunud Interneti-aadress ja nende leidmine ei ole õnnestunud. Mõnel juhul võib materjal olla ka veebi n-ö süvakihtides (*deep web*), mistõttu Interneti-lehitseja seda automaatselt ei leia.

Eesti Õiguskeele Keskuse terminibaas ESTERM. Sisaldab üle 40 000 õiguskeele mõiste. Andmebaas võimaldab päringut ka mitmest eraldi sõnastikust.

URL: <http://mt.legaltext.ee/esterm/>

Viiekeelne Euroopa Liidu sõnastik. Sõnastik sisaldab Euroopa Liidu (EL) põhilepingutes esinevaid termineid eesti, inglise, prantsuse, saksa ja soome keeles ning EL tekstides tihti korduvaid väljendeid, mida ei pruugi leida muudes sõnaraamatutes või mille kasutus eurointegratsiooni kontekstis erineb tavapärasest.

URL: <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=042>

Eesti õigusterminite sõnastik. Sõnastik on väljavõte Eesti Õiguskeele Keskuse (EÕKK) terminibaasist ESTERM ja sisaldab erinevatesse õigusvaldkondadesse kuuluvaid märksõnu eesti ja inglise keeles. Erinevalt traditsioonilisest sõnastikust selle sõna harjumuspärasest tähenduses on antud juhul tegu nn tõlkepõhise sõnastikuga. See tähendab, et märksõnad ei ole siia valitud süstemaatiliselt, vaid lähtuvalt õigustõlke keskuse tõlkija vajadustest. Sõnastikku on koondatud mõisted, mida on uuritud tõlkeprotsessi käigus selleks, et neile leida ingliskeelsed vasted.

URL: http://mt.legaltext.ee/en_ju/

Euroopa õigusterminite sõnastik. Euroopa Liidu õigusterminite sõnastik on väljavõte EÕKK terminibaasist ESTERM ja sisaldab mitmetesse erinevatesse õigusvaldkondadesse kuuluvaid märksõnu inglise ja eesti keeles.

URL: <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=044>

Migratsioonialane oskussõnastik. Sõnastik on koostatud Kodakondsus- ja Migratsiooniameti (KMA) algatusel migratsioonivaldkonna ekspertide poolt koostöös Eesti Õigustõlke Keskusega. Sõnastik valmis Euroopa Liidu PHARE projekti "Support to the European Integration Process in Estonia" allprojekti nr 00/I/174 raames aastal 2000. See on koos 1998. aastal avaldatud "Eesti-inglise-soome-vene pagulassõnastikuga" esimesi samme ühtlustamiseks välismaalaste, pagulaste, viisade, isikut tõendavate dokumentide ja muu migratsioonivaldkonnaga seotud sõnavara. Sõnastik sisaldab ca 1200 märksõna eesti, inglise ja vene keeles. Need on valitud ELi justiits- ja siseküsimuste ning isikute vaba liikumist käsitlevatest aktidest ja välismaalasi puudutavatest Eesti Vabariigi õigusaktidest.

URL: <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=045>

Euroopa Ühenduse eelarve sõnastik. Sõnastik sisaldab 815 märksõna, mille hulgas on nii erialatermineid kui eelarve valdkonnas sageli esinevaid fraase. Lähtutud on inglise keelest, s.t kõigepealt on esitatud ingliskeelne termin või fraas, mille kasutust illustreerib vastavast EL õigusaktist võetud kontekst. Järgnevalt on lisatud prantsus- ja eestikeelsed tõlkevasted, et tagada EL algusaastate prantsuskeelse õigusloome ühene mõistmine. Iga eestikeelse termini ning fraasi tõlkimisel on vasteid täpsustatud ja kooskõlastatud vastava eriala spetsialistidega. Märksõnadele on vajaduse korral lisatud ka sünonüüm.

URL: <http://www.legaltext.ee/et/sonastikud/eelarve/findex.htm>

Eesti õigumõistete teaurus. Teaurus koosneb sünohulkadest. Sünohulgad on nummerdatud ja igale neist vastab kirje andmebaasis. Sünohulka kuulub: sünohulga pea, semantilised seosed.

URL: <http://www.legaltext.ee/et/tesaurus/index.htm>

Pangandusterminite sõnastik. Sõnastikku haldab Eesti Pangaliit. Terminid ja seletused on eesti keeles. Pakub tähestiku järgi sirvimise võimalust.
URL: <http://www.pangaliit.ee/pangandusinfo/sõnastik/>

Sotsiaalala sõnastik. Sisaldab sotsiaalvaldkonna termineid ja seletusi. Pakub valdkonna ingliskeelsete terminite seletusi eesti keeles. Otsinguvorm: tähestiku järgi sirvimine.
URL: <http://www.parnu.ee/raulpage/sotssona2.html#b>

Klassikalise geneetika leksikon. Klassikalise geneetika veebipõhine leksikon, milles nn siselingid võimaldavad kiiresti leida vajaliku/tundmatu mõiste või seaduspärasuse selgituse.
URL: <http://www.cs.ut.ee/~martv/genolex.html>

Eestikeelsete taimenimede andmebaas. Sisaldab eesti ja ladinakeelseid taimeliikide nimetusi. Võimaldab päringut ja mõlemas keeles tähestiku järgi sirvimist.
URL: <http://www.ut.ee/taimenimed/>

Eesti standard EVS-ISO/IEC 2382. Infotehnoloogia. Sõnastik. ISO/IEC 2382 see osa käsitleb kõige tähtsamaid mõisteid, millel põhinevad spetsialiseeritud jaotised mitmesugustel tehnilistel aladel, ning olulisi termineid, mida mittespetsialistidest kasutajad peaksid kasutama suhtluses infotöötuse spetsialistidega. Algselt põhines ISO 2382 peamiselt terminikasutusel, mida võib leida Rahvusvahelise Infotöötuse Föderatsiooni ja Rahvusvahelise Arvutuskeskuse koostatud ja avaldatud "Infotöötuse sõnastikus" ning Ameerika Rahvusliku Standardiinstituudi (varem Ameerika Standardiühing) avaldatud "Ameerika rahvuslikus infotöötuse sõnastikus" ja selle elmistes redaktsioonides. Arvestatud on ka infotehnoloogia alaseid teiste rahvusvaheliste organisatsioonide (näiteks Rahvusvahelise Elektersideliidu ja Rahvusvahelise Elektrotehnikakomisjoni) avaldatud standardeid ja standardiprojekte ning rahvuslikke avaldatud standardeid ja standardiprojekte.

URL: <http://www.imprimaatur.ee/standard/sisukord.htm>

ATK-sanakirja saksa-eesti infotehnoloogiasõnastik. ATK-sanakirja on mitmekeelne infotehnoloogia sõnastik, kus on soome-, inglisis-, prantsus-, rootsi-, saksa-, hispaania-, eesti- ja venekeelsed terminid. Selle materjali saab automaatselt kompileerida 56ks

kakskeelseks sõnastikuks, millest on veebi üles pandud neli: inglise-soome, rootsi-soome, prantsuse-rootsi ja saksa-eesti. Seega kui on vaja saksa arvutiterminite eesti vasteid, siis siin on üks võimalus.

URL: <http://www.tt-tori.fi/atk-sanakirja/saksa-viro/sisallys.htm>

Kaardid ja GIS 2000. aasta rahvaloendusel. 5. Terminite loetelu. Terminite loetellu on valitud kartograafia ja GISidega seotud oskussõnad, millega rahvaloenduskaartide kasutajad kõige tihedamini kokku puutuvad. Välja on jäetud kartograafilise protsessi terminid, mida statistikateenistuses ilmselt vaja ei lähe (nt aerofotogramm-meetria ja tavakartograafia fotoprotsess). Terminitel, millel on ka laiem tähendus (nt objekt, atribuut), on antud seletus ainult GISide või rahvaloendusGISi mõttes.

URL: <http://www.geo.ut.ee/gis2000/terminid.html>

Windowsi kasutajaliidese põhiterminite kuuekeelne lühisõnastik. See lühike lihtsõnastik on kokku pandud MSDN Library International Word List'idest ja sisaldab Windowsi kasutajaliidese 230 olulisemat ingliskeelset terminit koos nende eesti-, soome-, saksa-, vene- ja rootsikeelsete vastetega.

URL: <http://www.hot.ee/somberg/uff.html>

Infotehnoloogia ja sidetehnika seletav sõnaraamat. Inglise-eesti Interneti, arvutustehnika, tarkvara, e-äri ja telekommunikatsiooni terminite seletav sõnastik. Sisaldab üle 6000 terminikirje.

URL: <http://www.vallaste.ee>

Raamatukogusõnastik. Raamatukogusõnastik põhineb Rahvusraamatukogu terminoloogiasektoris peetaval andmebaasil ja sisaldab 4400 Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu terminoloogiatoimkonnas läbiarutatud ja heakskiidetud terminit raamatukogunduse, bibliograafia, raamatuteaduse, infotehnoloogia jm raamatukogunduse sidusaladelt. Andmebaas sisaldab ka eesti keeles avaldatud raamatukogutööga seotud standardites määratletud terminite kirjeid. Eestikeelsetel terminitel on üldjuhul inglise, saksa, vene, soome ja prantsuse vasted. Sõnastik võimaldab kõigis keeltes tähestikulist sirvimist; standardite terminid on leitavad eraldi päringuväljas.

URL: <http://pang.nlib.ee/termin/>

Ehitusterminite andmebaas EVS-TERM kujutab endast veebipõhist andmebaasi, millele iga kasutaja pääseb ligi kõikjal, kus on Interneti-ühendus ja veebilehitseja – browser (soovitav on kasutada Internet Explorerit alates versioonist 5). Andmebaas EVS-TERM on teostatud PHP programmeerimiskeeles ning kasutatav andmebaas on MySQL. Andmebaasis on terminid ja nende määratlused kolmes keeles (eesti, inglise ja osaliselt soome keeles). Edaspidi lisatakse veel kolm keelt (saksa, prantsuse ja rootsi või vene keel).

URL: <http://www.evs.ee/EVSTERM/>

Eesti lindude nimestik. Eesti lindude nimestikku kuulub 25.09.2005 seisuga 353 loodusliku päritoluga ja meil või naabermaades püsiva asurkonna moodustanud sissetalutud (kategooriad A-C) ja 6 teadmata päritoluga (kategooria D) linnuliiki.

URL: <http://www.eoy.ee/varamu/lists/estbird.htm>

Graafiteooria sõnastik. Sõnastik sisaldab inglise- ja eestikeelseid termineid, mõistete seletusi. Eraldi on inglise ja eesti tähestikregistrid ja akronüümid.

URL: http://www.cc.ioc.ee/jus/gtglossary/gtglossary_est.htm

Galaktilise astronoomia ja kosmoloogia sõnastik. Inglise-eesti. Eraldi on esitatud ka sagedussõnastik.

URL: <http://www.aai.ee/~tiia/sonastik/>

Vikisõnaraamat. Vikisõnaraamat, Vikipeediaga kaasas käiv ning selle autoriõiguse põhimõtteid järgiv vaba sõnaraamat. Vikisõnaraamat on osa Wikimedia sihtasutuse projektist Wiktionary, mille eesmärgiks on luua paljukeelne sõnaraamat ühes sõnaseletuste, tõlgete, häälduste, etümoloogiate ning kõige muu juurdekuuluvaga kõikvõimalike keelte tarvis. Sõnaraamat sai alguse 3. mail 2004 ja on täiendamiseks kõigile avatud. Praegu on käsil 7597 märksõna.

URL: <http://et.wiktionary.org/wiki/Eri:Allpages>

Ameerika õigusterminoloogia valiksõnastik. Ameerika õigusterminoloogia valiksõnastik kasvas välja Tartu Ülikooli õigusteaduskonna üliõpilastele mõeldud valikkursuse "Ameerika õigusterminoloogia" materjalidest. Kursus on mõeldud

sissejuhatuseks põhimõistetes ja terminoloogiasse, millega eesti juristidel oma väliskolleegidega inglise keeles suheldes tõenäoliselt kokku puutuda tuleb.

http://www.ut.ee/jur_am_termin/word_et.html

Eesti Terminoloogia Ühing on kaasatud rahvusvahelisse projekti, mille raames koostatakse meditsiinterminite andmebaasi MedTerm.

Algsjärgus on ka terminoloogiaportaali EuroTermBank loomine mille kaudu oleks võimalik ühendada Eesti, Läti, Leedu, Poola, Ungari, Saksa ja Taani terminoloogia-sõnastikud, -andmebaasid jm sellega seotu.

4 TERMINIBAASID MUJAL MAAILMAS

Järgnevalt on toodud viited suurematele terminiallikatele mujal maailmas. Suur osa sealsetest entsüklopeediatest ja sõnastikest on koondatud ühtsesse portaalidesse. Iga portaali kaudu on võimalik liikuda vajalike erialasõnastike juurde. Mõned viited on toodud ka Internetis eraldi paiknevatele sõnastikele.

Wikipedia. Suurim Interneti-kaudu kättesaadav entsüklopeedia, mis sisaldab üle 750 000 kirje kümnes eri keeles.

URL: <http://www.wikipedia.org/>

The Free Dictionary. Koondab mitme valdkonna terminiallikad.

URL: <http://www.thefreedictionary.com/>

Metromir.com Venekeelne portaal, mille kaudu on võimalik leida mitmeid entsüklopeediaid ja erialaterminite sõnastikke. Sõnastikes on esitatud terminid koos vastavate seletustega. Kõigis on olemas ka tähestikregister.

URL: <http://voc.metromir.com/>

Online Dictionary for Library and Information Science. Sisaldab üle nelja tuhande raamatukogu- ja infoteaduse ingliskeelse termini koos seletustega.

URL: <http://lu.com/showbook.cfm?isbn=1591580757>

Terminology Collectin. Valik veebipõhiseid terminisõnastikke. Sisaldab ka etümoloogilist sõnavara.

URL: <http://www.uwasa.fi/comm/termino/collect/>

IMDb Film Glossary. Filmikunstiga seotud terminite sõnastik.

URL: <http://www.imdb.com/Glossary/>

EuroDicAutom. Euroopa Komisjoni mitmekeelne terminipank.

URL: <http://europa.eu.int/eurodicautom/Controller>

Traditional Financial Terminology Database. Esitab 5000 finantsalast terminit inglise, saksa, prantsuse ja itaalia keeles koos seletustega.

URL: <http://tradition.axone.ch/>

Accounting Terminology Guide. Sisaldab ingliskeelset raamatupidamisalast oskussõnavara koos seletustega.

URL: http://www.nysscpa.org/prof_library/guide.htm

Medical Terminology Web. Pakub ingliskeelset meditsiinisõnavara.

URL: <http://ec.hku.hk/mt/>

Artlex. Kunstiterminite sõnastik. Sisaldab rohkem kui kolm tuhat terminit, koos seletuste ja piltidega. Otsida saab tähestikregistri järgi.

URL: <http://www.artlex.com/>

Medical Terminology. Meditsiiniterminite sõnastikke koondav portaal.

URL: <http://www.medinf.mu-luebeck.de/~ingenerf/terminology/>

FAO Terminology. Kuuekeelne põllumajandusterminite sõnastik, mis sisaldab 56 000 kirjet.

URL: <http://www.fao.org/faoterm/map.asp?lang=EN&open2=1&what=1>

Telecommunication Terminology Database. Sisaldab 59 000 telekommunikatsiooniga seonduvat terminikirjet.

URL: <http://www.itu.int/search/wais/Termite/>

Arvestades Interneti-allikate hulka, on selles töös piiratud vaid väikese osaga juurdepääsetavast materjalist. Veebi kaudu kättesaadavaid terminiallikaid on sadu ja rohkemgi. Parima tulemuse annab veebilehitseja *Google*. Sisestades otsingulahtrisse sõna *terminology*, on võimalik juurde pääseda arvestatavale hulgale oskussõnavarast, kuigi materjal on hajus, mis tähendab vajadust ka tõhusamate otsingusüsteemide puhul

täpsemate märksõnade (võtmesõnade) järele. Infootsingute tõhustamise teema on äärmiselt aktuaalne ka infoteaduses.

Valdav osa sõnastikest võimaldab päringut ja tähestikulist sirvimist. Keelte arv on varieeruv – ühes-kahest keelest kuni kümne eri keeleni.

Probleemne on juurdepääs terministandarditele ja seda nii Eestis kui ka mujal maailmas. Kuigi terministandard on kõige rangemalt normitud (eeldatavasti ka kõige usaldusväärsem) terminivara, ei ole veebipõhine juurdepääs vastavatele standarditele enamasti võimalik. Seda reguleerib kirjastamisõigus, mis üldreeglina kuulub standardikeskustele. Trükitud materjali levitamise õigusi on ilmselt kergem kontrollida, kuid teisalt tõkestab see juurdepääsu olulisele hulgale terminoloogiatöös vajalikule materjalile.

KOKKUVÕTE

Selles referaadis esitatud materjali põhjal võib tõdeda, et oskuskeelega tegeletakse intensiivselt nii Eestis kui ka mujal maailmas. Erinevaid entsüklopeediaid ja sõnastikke on veebi kaudu kättesaadavaks tehtud arvestataval hulgal. Kuna Eesti võimalused on ilmselgelt piiratumad, puuduvad meil ka suuremad terminiportaalid, mis lihtsustaksid terminivara kasutamist.

Sõnastikke on nii meil kui ka mujal koostatud väga erineva mahuga – lühikestest terminiloenditest suurte andmekogudeni. Samuti on väga varieeruv keelte arv ja valik. Enamikul juhtudest domineerivad siiski inglise ja saksa keel.

Terminoloogiatöö koordineerimine Eestis on alles algusjärgus. Erialati tegeletakse oskuskeelekorraldusega järjepidevalt pikki aastaid. Probleem on kogu olemasoleva terminivara koondamine. Ühelt poolt tekivad takistused autori- ja kirjastamisõigustega seonduvalt. Terminisõnastike puhul saab väga harva rääkida autoritest. Terminivara on üldjuhul kollektiivne intellektuaalne omand ja selle levitamist saab reguleerida ainult kirjastamisõigusega. Samalaadsete probleemidega põrkutakse ilmselt kokku ka mujal maailmas, seda eriti elektroonilise andmevara levitamisel.

Terminoloogiatöö tõhustamiseks, tõlketevõime lihtsustamiseks ja vastava ala teadusuuringute tarbeks oleks otstarbekas luua terminikorpus, mis looks baasi näiteks automaatseks terminivastuseks ja terminite ekstrahimiseks. Samuti lihtsustaks selliselt koondatud materjal oskuskeeleuuringute teostamist.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et erinevalt mõneti levima hakanud arvamusest üldkeelt ja oskuskeelt mitte lahutada, on tegelikus elus märgata vastupidist arengut. Oskuskeel kui üks normitud kirjakeele allkeeli hakkab üha rohkem eralduma ja piirjoon üldkeele ja oskuskeele vahel muutub selgemaks, vaatamata sellele, et oskuskeel allub kirjakeele reeglitele ja mõnel juhul on üsna keeruline vahet teha, kas tegu on termini või üldkeele sõnaga.

VIITED

Eesti oskuskeelekorralduse seisund. 2003 / Koost Tiiu Erelt, Arvi Tavast. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.

Eesti Terminoloogia Ühingu kodulehekül. [WWW] <http://www.eter.ee/baas/index.html> (08.10.2005).

Erelt, Tiiu 1982. Eesti oskuskeel. Tallinn: Valgus.

Kabur, Helve 1966. Teoreetilist termini ja üldsõna vahekorra kohta. – Keel ja Kirjandus, nr 7, lk 426–431.

Kull, Rein 2000. Kirjakeel, oskuskeel ja üldkeel. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.

Tavast, Arvi 2002a. [www] <http://www.imprimaatur.ee/artiklid/kiirylev.html>. (09.10.2005).

Tavast, Arvi 2002b. Eesti oskussõnastikud 1996–2000. – Keel ja Kirjandus, nr 6, lk 401–414; nr 7, lk 489–503.

Interneti-sõnastike ja andmebaaside viitekirjed on esitatud vastavalt tekstis viitamise järjekorrale.

Viiekeelne Euroopa Liidu sõnastik. [WWW] <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=042> (09.10.2005).

Eesti õigusterminite sõnastik. [WWW] http://mt.legaltext.ee/en_ju/ (09.10.2005).

Euroopa õigusterminite sõnastik. [WWW]

<http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=044> (09.10.2005).

Migratsioonialane oskussõnastik. [WWW]

<http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=045> (09.10.2005).

Euroopa Ühenduse eelarve sõnastik. [WWW]

<http://www.legaltext.ee/et/sonastikud/eelarve/findex.htm> (09.10.2005).

Eesti õigustumõistete tesaurus. [WWW] <http://www.legaltext.ee/et/tesaurus/index.htm>

(09.10.2005)

Pangandusterminite sõnastik. [WWW] <http://www.pangaliit.ee/pangandusinfo/sõnastik/>

(09.10.2005)

Sotsiaalala sõnastik. [WWW] <http://www.parnu.ee/raulpage/sotssona2.html#b>

(09.10.2005).

Klassikalise geneetika leksikon. [WWW] <http://www.cs.ut.ee/~martv/genolex.html>

(09.10.2005).

Eestikeelsete taimenimede andmebaas. [WWW] <http://www.ut.ee/taimenimed/>

(09.10.2005).

Eesti standard EVS-ISO/IEC 2382. Infotehnoloogia. Sõnastik. [WWW]

<http://www.imprimaatur.ee/standard/sisukord.htm> (09.10.2005).

ATK-sanakirja saksa-eesti infotehnoloogiasõnastik. [WWW] [http://www.tt-tori.fi/atk-](http://www.tt-tori.fi/atk-sanakirja/saksa-viro/sisallys.htm)

[sanakirja/saksa-viro/sisallys.htm](http://www.tt-tori.fi/atk-sanakirja/saksa-viro/sisallys.htm) (09.10.2005).

Kaardid ja GIS 2000 aasta rahvaloendusel. 5. Terminite loetelu. [WWW]

<http://www.geo.ut.ee/gis2000/terminid.html> (09. 10. 2005).

Windowsi kasutajaliidese põhiterminite kuuekeelne lühisõnastik. [WWW] <http://www.hot.ee/somberg/uff.html> (09.10.2005).

Infotehnoloogia ja sidetehnika seletav sõnaraamat. [WWW] <http://www.vallaste.ee> (09.10.2005).

Raamatukogusõnastik. [WWW] <http://pang.nlib.ee/termin/> (09.10.2005).

Ehitusterminite andmebaas EVS-TERM. [WWW] <http://www.evs.ee/EVSTERM/> (09.10.2005).

Eesti lindude nimestik. [WWW] <http://www.eoy.ee/varamu/lists/estbird.htm> (09.10.2005).

Graafiteooria sõnastik. [WWW] http://www.cc.ioc.ee/jus/gtglossary/gtglossary_est.htm (09.10.2005).

Galaktilise astronoomia ja kosmoloogia sõnastik. [WWW] <http://www.aai.ee/~tiia/sonastik/> (09.10.2005).

Vikisõnaraamat. [WWW] <http://et.wiktionary.org/wiki/Eri:Allpages> (09.10.2005).

Ameerika õigusterminoloogia valiksõnastik. [WWW] http://www.ut.ee/jur_am_termin/word_et.html (09.10.2005).

Wikipedia. [WWW] <http://www.wikipedia.org/> (10.10.2005).

The Free Dictionary. [WWW] <http://www.thefreedictionary.com/> (10.10.2005).

Metromir.com [WWW] <http://voc.metromir.com/> (10.10.2005).

Online Dictionary for Library and Information Science. [WWW] <http://lu.com/showbook.cfm?isbn=1591580757> (10.10.2005).

Terminology Collectin. [WWW] <http://www.uwasa.fi/comm/termino/collect/> (10.10.2005).

IMDb Film Glossary. [WWW] <http://www.imdb.com/Glossary/> (10.10.2005).

EuroDicAutom. [WWW] <http://europa.eu.int/eurodicautom/Controller> (10.10.2005).

Traditional Financial Terminology Database. [WWW] <http://tradition.axone.ch/> (10.10.2005).

Accounting Terminology Guide. [WWW]
http://www.nysscpa.org/prof_library/guide.htm (10.10.2005).

Medical Terminology Web. [WWW] <http://ec.hku.hk/mt/> (10.10.2005).

Artlex. [WWW] <http://www.artlex.com/> (10.10.2005).

Medical Terminology. [WWW] <http://www.medinf.mu-luebeck.de/~ingenerf/terminology/> (10.10.2005).

FAO Terminology. [WWW]
<http://www.fao.org/faoterm/map.asp?lang=EN&open2=1&what=1> (10.10.2005).

Telecommunication Terminology Database. [WWW]
<http://www.itu.int/search/wais/Termite/> (10.10.2005).